

**СТУКАН Т.М.**

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії  
третього року денної форми навчання  
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

**КИРИЛОВ Ю.Є.**

*д.е.н., професор, науковий керівник  
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

## **ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОГО СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

**Актуальність.** Сьогодення вимагає від суб'єктів господарювання бути активними та інтегрованими до ринкових процесів. Наразі актуальним стає питання активізації інноваційного розвитку аграрних підприємств на основі використання цифрових технологій. Цифровізація виробничих та управлінських процесів агроформувань є тим механізмом їх економічного зростання, завдяки якому новітні технології забезпечуватимуть ефективність, результативність, зростання оціночної вартості бізнесу, що призведе до підвищення їх конкурентоспроможності, збільшенню обсягів виробництва високотехнологічної сільгосппродукції та забезпечить нарощення експортного потенціалу на зовнішніх ринках аграрної продукції.

**Мета дослідження.** Розкрити суть та дослідити стан інноваційного забезпечення аграрних підприємств в умовах розвитку цифрового сільського господарства.

**Результати дослідження.** Ринкові умови ведення бізнесу в наш час вимагають від підприємств рішучих дій на швидкі зміни, які диктує зовнішнє та внутрішнє середовище в якому функціонує суб'єкт господарювання. На сьогодні інтенсивний розвиток інноваційних процесів довів свою ефективність у різних сферах господарювання та став основним механізмом для аграрного виробника у нарощенні обсягів виробництва та завоюванні своїх конкурентних позицій на ринку. На сьогодні сільське господарство ще залишається тією галуззю виробництва, яка має свої специфічні особливості: сезонність, наявність живих організмів, підвищені ризики, які так чи інакше впливають на результативне впровадження інновацій. Але інновації сьогодні є та будуть утримувати позицію основного чинника, який спроможний підвищити конкурентні позиції аграрного підприємств в умовах ринкових відносин. Для агровиробництва впровадження інновацій сприятиме підвищенню продуктивності праці, скороченню витрат, нарощенню обсягів виробництва, економії ресурсів (матеріальних, трудових, фінансових, інтелектуальних), тому пріоритет на

сьогодні для аграрних підприємств це пошук можливостей та активне впровадження результатів інноваційного розвитку у свою виробничу діяльність на основі впровадження цифрових технологій.

Зараз ринок для підприємств сільського господарства пропонує безліч новітніх технологій та інноваційних рішень щодо покращення якості обробки ґрунту, органічного землеробства, застосування нових методів селекції, використання нано- та ресурсозберігаючих технологій. З цього переліку можна виділити декілька нововведень, які можуть допомогти аграрним підприємствам підвищити ефективність роботи: моніторинг стану посівів, руху техніки, виконання робіт; базові технології точного землеробства; автоматизовані системи менеджменту, це те, що можуть застосовувати практично усі господарства [1]. Використання таких інноваційних технологій призводить до покращення сортових якостей культур, що вирощує господарство, підвищує пристосованість до ґрунтово-кліматичних умов і шкідників, сприяє збільшенню врожайності, зниженню витрат і собівартості, економії ресурсів. Основними труднощами впровадження інновацій нами визначено: нестача власних коштів, слабка державна підтримка, не готовність агроформувань до впровадження інновацій, висока необхідність у залучених коштах, дотаціях, потреба у висококваліфікованих кадрах та перекваліфікація тих хто вже працює, нестача інформації про ринки збуту.

Попри це існує практика впровадження інноваційного продукту у виробництво агроформуваннями. На сьогодні ринок інновацій пропонує для аграріїв автоматизацію виробництва АПК на всіх рівнях: smart-землеробство та тваринництво, GPS-моніторинг та навігацію, дрони та роботехніку, сільгосптехніку нового покоління, інновації в селекції та харчових технологіях, біоінженерії АПК, вертикальне фермерство, smart-логістику, smart-пакувальні технології, технології blockchain, bigdata, енергоефективні технології та інше. Впровадження цифрових технологій дає змогу сільгоспвиробнику здійснювати ефективно процес управління у галузі рослинництва, віддалено контролювати та завчасно попереджувати всі форс-мажорні ситуації, які можуть виникнути на полі, фермі, лабораторіях, цехах для того, щоб кінцевий споживач зміг отримати високоякісну, безпечну і доступну за ціною продукцію [2].

За прогнозами експертів Міжнародної конференції «Prega Science 2018» використання БПЛА-технологій та дронів фермерами у світі тільки буде зростати і у 2020 р. становитиме 74%. Не стоїть на місці і технологія відбору зразків ґрунту за допомогою GPS, у Канаді даний спосіб вже використовують 81% фермерів. Картографування властивостей ґрунту в Канаді проводять 79% виробників, до 2020 року їх кількість зросте до 91%.

Використання ІТ–технологій і діджиталізації в сільському господарстві поступову захоплює й українських фермерів, але це ще мала їх кількість, вони вже розуміють на скільки це ефективно і зручно в реаліях сьогодення. Але для того, щоб це набувало стрімкого розвитку треба усунути ряд чинників, які заважають цьому процесу [3, 4]:

- неготовність агрономів вивчати нові програми, виходити у поля з планшетами та гаджетами, адже середній їх вік – 40+;
- відсутність єдиного комплексного продукту, який би задовольняв виробничі потреби аграрних підприємств в повному обсязі;
- недостатня швидкість та надійність інтернет-покриття.

Інноваційна практика свідчить, що лідером в галузі та у розвитку цифрового сільського господарства та точного землеробства в Україні на сьогодні є компанія «Байер». Інноваційна активність дозволяє підприємству займати перші позиції в галузі, нарощувати обсяги виробництва та експорт продукції, ефективно конкурувати на світовому ринку.

Таким чином, розвиток цифрових технологій в агросфері – необхідність, адже це загальносвітовий тренд. Саме впровадження інноваційний підхід дасть змогу підвищити ефективність господарської діяльності підприємств аграрної сфери, а отже, слугуватиме рушійним фактором в досягненні їх стратегічних цілей. Здійснення інноваційної діяльності підприємствами аграрної сфери дасть змогу підвищити рівень їхньої конкурентоспроможності, зміцнити позиції на міжнародному ринку аграрних товарів та покращити ефективність виробничо-господарської діяльності загалом.

**Висновки.** Аграрним підприємствам сьогодні необхідно впроваджувати та використовувати цифрові технології, адже це дасть їм змогу орієнтуватися на існуючі потреби ринку, впливати на його формування, сприятиме підвищенню продуктивності в сільському господарстві, швидкому усуненню форс мажорних ситуацій в ризикових умовах його ведення, призведе до скорочення витрат часу на процес прогнозування, планування, впровадження та контролю за ходом виробництва. Цифровізація агросектору також позитивно вплине і на цифровізацію сільської інфраструктури, зможе стати одним з факторів, що призведе до зростання якості й умови життя у сільській місцевості. Тому постійне та системне впровадження інновацій забезпечить якісний розвиток українського сільського господарства.

## ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Розпорядження Кабінет Міністрів України № 67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» від 17 січня

2018 р. № 67-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/nras/pro-shvalennya-koncepciyi-rozvitku-cifrovo-yi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi>.

2. Цифрове землеробство спричинить революцію в сільському господарстві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://propozitsiya.com/ua/cyfrove-zemlerobstvo-sprychynyt-revoluciyu-v-silskomu-gospodarstvi>

3. Федулова Л.І. Вплив нормативно-правової бази на науково-технологічний та інноваційний розвиток України // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nbu.gov.ua>.

4. Концепція науково-технічного розвитку галузей агропромислового виробництва України до 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ua-info.biz>.

**ФЕСЕНКО Г.О**

*здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії  
першого року денної форми навчання  
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

**КИРИЛОВ Ю.Є.**

*д.е.н., професор, науковий керівник  
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*

## **ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ**

**Актуальність.** Однією із важливих умов досягнення продовольчої безпеки країни є збільшення обсягів виробництва зернової продукції, до складу якої входять і крупи. Вони забезпечують важливу складову харчування населення та майже половину необхідних для життєдіяльності людини добових калорій, містять комплекс корисних для організму органічних речовин і мінералів. На ринку круп'яних культур в Україні відзначаються значні цінові коливання, дисбаланс попиту та пропозиції за окремими видами круп, невідповідність ціни і якості продукції. З огляду на це, дослідження сучасного стану та подальшого розвитку ринку круп'яних культур в Україні є актуальним.

**Аналіз останніх публікацій і досліджень.** Дослідження організаційно-технологічних питань вирощування круп'яних культур відображено у